

1.9.2010

Dno 34/090/10

Oikeusministeriö

8. 09. 2010

2011/181/2001

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto

Viite: Lausuntopyyntönnö 7.7.2010

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VANGINKULJETUSTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Etelä-Suomen rikosseuraamusalue on varannut alueen vankiloille, arviointikeskukselle, yhdyskuntaseuraamustoimistoille ja täytäntöönpanoyksikölle tilaisuuden lausua asiassa. Vantaan vankilan johtaja Tuomo Junkkari ja Helsingin vankilan johtaja Jouko Pietilä ovat antaneet asiassa lausuntonsa.

Yleistä

Vanginkuljetusta koskevan säännösten selkiyttäminen ja ajantasaistaminen sekä aikaisemmin muun muassa kuljetettavan kohtelua ja kuljetusolosuhteita koskevien säännösten tuominen lakiin on perusteltua. Ehdotetut muutokset eivät sinänsä tuo suuria muutoksia vanginkuljetusjärjestelmään.

Rikosseuraamusalue kiinnittää lausunnossaan huomiota lähinnä tuomioistuimessa järjestettävään vartiointiin, tapaamisten järjestämiseen kuljetuksen aikana tai sen ollessa keskeytyneenä, kuljetettavaan omaisuuteen sekä kuljetettavan ravintoon kuljetuksen aikana.

Tuomioistuimen määrääminen osallistumaan vartiointiin tiloissaan (2 luku 7 §)

Ehdotuksen mukaan oikeusministeriö voisi määrätä, että tuomioistuin osallistuu vapautensa menettäneen henkilön vartiointiin tämän odottaessa asiansa oikeuskäsittelyä, ollessa istuntosalissa tai odottaessa paluukuljetusta

oikeudenkäynnin jälkeen. Edelleen turvatoimista tuomioistuimissa annetun lain 6 a §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan mainittua 2 luvun 7 §:n mukaista vartiointitehtävää voi suorittaa tuomioistuimen palveluksessa oleva tehtävään koulutettu henkilö tai tuomioistuimen päätöksen mukaan muukin henkilö, joka on poliisin tehtävään hyväksymä.

Muutosehdotuksen taustalla on pyrkimys vapauttaa muihin tehtäviin niitä resursseja, jotka tällä hetkellä ovat sidottuina tuomioistuinvartiointiin. Ehdotus on sinänsä kannatettava. Vantaan vankilan johtaja Tuomo Junkkari on kuitenkin lausunnossaan asettanut kyseenalaiseksi sen, syntyisikö tuomioistuimen valvonnan ulkoistamisesta todellisia säästöjä, koska vankeinhoitolaitoksen vartijat edelleen kuljettavat vankeja tuomioistuimeen ja useissa erissä takaisin vankilaan. Rikosseuraamusalue toteaa tältä osin, että mikäli järjestely tulisi tosiasiallisesti toimimaan siten, että vangit kuljetetaan oikeuteen ja mahdollisesti paluukuljetuksia olisi vain yksi sekä mikäli vapautensa menettäneiden asioita käsiteltäisiin vain tiettyinä päivinä, voisi lainmuutoksesta tältä osin syntyä tosiasiallista kustannussäästöä. Tällöin rikosseuraamuslaitoksen tulisi omalta osaltaan huolehtia siitä, että tuomioistuinvalvonnasta vapautuvien vartioiden työpanos hyödynnetään vankiloissa tehokkaasti.

Valvonnan siirtymistä tuomioistuimen virkamiehelle tai ulkopuolisen vartiointiliikkeelle voidaan pohtia myös turvallisuusnäkökulmasta. Vankiloissa työtään tekevät vartijat ovat saaneet koulutuksen tehtävänsä. He tuntevat lainsäädännön ja osaavat toimia ongelmatilanteissa. He myös tuntevat kuljetettavat vangit. Tuomioistuimen virkamiehiltä samoin kuin ulkopuolisten vartiointiliikkeiden vartijoilta tämä kokemus ja tieto puuttuu. Onkin erityisen tärkeää, että vartiointityötä tuomioistuimessa suorittavat henkilöt koulutetaan ja perehdytetään tehtävänsä hyvin. Vaaratilanteiden välttämiseksi tulee myös kuljetettavia vankeja koskevan tiedon, muun muassa vangin vaarallisuuteen ja karkaamisalttiuteen liittyvien tietojen, välittyä vankilahenkilökunnan ja tuomioistuinvartiointia suorittavan tahon välillä. Ennakolta ei ole arvioitavissa, miten tuomioistuinvartioinnin siirtyminen pois vankeinhoitolaitoksen virkamiehiltä vaikuttaa vankien käyttöön.

Tuomioistuimissa tapahtuvassa vapautensa menettäneiden valvonnassa on omat erityispiirteensä. Vartiointi poikkeaa ulkopuolisissa vartiointiliikkeissä työskentelevän vartijan työnkuvasta. Työ vapautensa menettäneiden valvonta edellyttää työtä tekevältä paitsi kouluttautumista ja perehtymistä. Ulkopuolisten vartiointiliikkeiden työntekijöiden nopea vaihtuvuus voi tästä näkökulmasta olla ongelmallista. Ehdotuksen mukaisen muun kuin tuomioistuimen palveluksessa olevan henkilön tulee olla poliisin tehtävään hyväksymä. Tästä huolimatta lienee aiheellista kiinnittää huomioita niihin turvallisuusriskeihin, joita ulkopuolisen toimijan osallistumisesta vartiointiin ylipäättänsä voi aiheutua.

Ravinto, vaatetus ja ulkoilu (4 luku 11 §)

Ehdotuksen mukaan kuljetettavalle on annettava kuljetuksen aikana riittävä ravinto.

Lainkohdan sanamuoto voi aiheuttaa tulkintaongelmia. Tarkoituksena ei liene se, että kuljetettavalle tulisi tarjota aina ravintoa kuljetuksen aikana, vaan se, että kuljetettava vanki saa riittävän ravinnon sinä päivänä, jona kuljetus tapahtuu. Ehdotuksen perusteluissa olevat maininnat siitä, että muutaman tunnin kuljetuksen aikana tulisi kuljetettavalle tarjota lämmin ateria ja lyhytkestoisempien kuljetusten osalta riittävä ravinto olisi eväsvarustus, viittaavat siihen, että hyvinkin lyhyiden kuljetusten aikana pitäisi huolehtia kuljetettavan ravinnon saannista. Lämpimän ruuan tarjoaminen muutaman tunnin kuljetuksen aikana ei liene tarpeen, jos kuljetettava on syönyt juuri ennen kuljetuksen alkamista. Tällä hetkellä ruokailu kuljetuksen aikana on järjestetty siten, että ruokailu tapahtuu kuljetusreitillä varrella olevissa vankiloissa. Jos vanki ei ole voinut ruokailla vankilassa normaalina ruoka-aikana on hänelle varattu mukaan matkaevästä matkakohteeseen pääsyyn saakka. Eväs ei ole ollut lämmin ruoka.

Huomioitava on myös, että tuomioistuimeen toimitettava vanki voi viettää pitkän päivän oikeudessa. Tällä hetkellä ennen lounasta vankilaan palaavat vangit saavat lounaan vankilassa. Koko päivän tuomioistuimessa ~~päivän~~ viettävät vangit syövät päivän aikana vankilasta mukaan otetut eväät ja päivällisen palattuaan vankilaan. Ehdotuksen perustelujen mukaan, mikäli tuomioistuin huolehtii vartioinnista, se huolehtii myös ruokahuollosta. Riippumatta siitä, huolehtiiko tuomioistuin vartiointia rikosseuraamuslaitos vai tuomioistuin, voi oikeudessa tapahtuvaan ruokailuun, erityisesti lämpimän ruuan tarjoiluun liittyä käytännön ongelmia.

Yhteydenpito sekä esineiden ja rahojen hallussapito (4 luku 13 ja 14 §)

Ehdotuksen 4 luvun 13 §:n mukaan kuljetuksen ollessa keskeytyneenä kuljetettavalle voitaisiin varata mahdollisuus tavata lähiomaisiaan ja muita läheisiään sekä erityisestä syystä vastaanottaa muitakin vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena, jollei siitä ole vaaraa säilytysvarmuudelle, säilytystilan toiminnoille tai kuljetuksen tarkoituksen toteutumiselle eivätkä tutkinnalliset syyt sitä estä.

Kun kuljetus on keskeytyneenä useita päiviä tapaamisten järjestämistä voidaan erityisestä syystä pitää perusteltuna, koska vankilassakin on mahdollisuus tapaamisiin. Ehdotuksen perusteluissa on esimerkkinä mainittu tilanne erityisestä syystä järjestää tapaaminen, kun vanki kuljetetaan tuomioistuimeen, joka sijaitsee lähellä hänen perhettään, eikä tapaamiselle ole kuljetuksen

aikatauluun liittyviä esteitä. Tapaamiset kuljetusten ollessa keskeytyneenä lisäävät riskiä kiellettyjen aineiden pääsystä vankilaan. Perusteluissa on aiheellisesti todettu, että säännös antaa asiasta päättävälle virkamiehelle laajan harkintavallan. Vaikka laissa on säännökset kuljetettavan ja kuljetettavan tapaamisen tarkastamisesta, käytännössä tapaamisten myöntämiseen ainakin silloin, kun kuljetus on keskeytyneenä lyhyen ajan tulisi suhtautua varauksella.

Kuljetettava ei ehdotetun 4 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan saa kuljetuksen tai sen keskeytyksen aikana saa ottaa vastaan ulkopuolisilta henkilöiltä rahaa tai esineitä. Kuljetettavalle osoitetut raha- ja tavaralähetykset voidaan ottaa kuljetuksesta tai säilytystilasta vastaavan virkamiehen säilytettäväksi, jos siihen on erityinen syy.

Lienee perusteltua täsmentää kyseistä lainkohtaa siten, ettei myöskään aineiden vastaanottaminen ei ole sallittua.

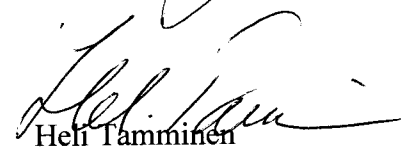
Mahdollisuus ottaa raha- tai tavaralähetyksiä vastaan erityisestä syystä kuljetuksen aikana on ongelmallista. Vaikka vastaanotettu tavara tarkastetaan vankilassa, ylimääräisen tavarantoimituksen vastaanottamisessa otetaan aina riski siitä, että niiden mukana yritetään toimittaa vankilaan kiellettyjä aineita. Tavaroiden vastaanottamisen tulisikin olla poikkeuksellista. Ehdotuksen perusteluissa on esimerkkinä erityisestä syystä mainittu vaatelähetys, jonka kaukana vangin sijoitusvankilasta asuva vangin omainen haluaa toimittaa asuinpaikkaansa lähellä suoritettavan kuljetuksen mukana vangille. Tällainen lähetys lienee yleensä sellainen, jonka lähettäminen onnistuu ongelmitta postitse, vaikka aiheuttaakin postikuluja. Helposti särkyvien tavaroiden osalta Vantaan vankilan johtajan toteamukset vastuun siirtymisestä tavarantoimituksesta vastaavalle taholle ja mainittu kuljetustilan rajallisuudesta ovat aiheellisia.

Rikosseuraamusalueella ei ole enempää lausuttavaa esityksen johdosta.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen
johtaja

Katri Järvinen

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen
lakimies

Heli Tamminen

Liitteet

Vantaan vankilan johtajan Tuomo Junkkarin lausunto
Helsingin vankilan johtajan Jouko Pietilän lausunto

RISE

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

24.8.2010

VANTAAN VANKILA

Etelä-Suomen rikosseuraamusalue

Aluekeskus

Saap. 20.8.2010

DNO 34/090/10

Etelä-Suomen rikosseuraamusalue

Kirjeenne 23.7.2010 34/090/10

Lausunto vanginkuljetuslainsäädäntöesityksestä**Yleistä**

Vantaan vankila pitää myönteisenä sitä työryhmän esityksessä mainittua seikkaa, että vanginkuljetuksen valvota kuuluisi edelleen viranomaisten yksinoikeuteen mukaan luetuna vankeinhoitoviranomaiset ja ettei kuljetusvastuissa tapahdu muutoksia. Tärkeää on myös, että kuljetusta koskevat hajallaan olevat säännökset kirjataan nyt laintasoiseen säädökseen.

Kuljetusvälineet ja kuljettajat

Vantaan vankila tukee rautateitse tapahtuvasta vankikuljetuksesta luopumista ja siirtymistä bussikuljetuksiin ja vankila on valmis ottamaan suuremman osuuden vankeinhoitolaitoksen pitkän linjan vankikuljetuksista.

Kuljetusvälineissä kuljetuksen turvallisuus on tärkeää, mikä tarkoittaa vankien, ulkopuolisten ja henkilökunnan turvallisuutta. Parhaiten tämä toteutuu, mikäli kuljetusvälineet on alun perin suunniteltu vanginkuljetukseen. Vanginkuljetusbusseissa vankitilat olisi suunniteltava siten, että vangit voitaisiin sijoittaa yhden tai enintään kahden hengen äänieristettyihin lukittaviin koppeihin. Mikäli liikenne- tai muu lainsäädäntö edellyttää tältä osin lainmuutosta, se olisi tehtävä. Ajoneuvon kuoren tulisi olla myös luodinkestävä. Säännöksissä tulisi olla riittävät määritteet ajoneuvon turvatekijöistä.

Vantaan vankila pitää parhaana vaihtoehtona, että ajoneuvot olisivat Rikosseuraamuslaitoksen omistamia/hallitsevia sekä vartijat ja kuljettajat vankiloiden palveluksessa olevia. Ajoneuvojen turvallisuus, saatavuus ja toimivuus olisivat näin paremmassa kontrollissa. Vankeinhoidollisen koulutuksen saanut kuljettaja tuo selvästi enemmän tukea kuljetukseen kuin siviilikuljettaja. Vankilan vartija-kuljettaja on saanut mm. voimankäytökoulutuksen, hänellä on vankituntemus ja häntä voidaan käyttää vartiointitehtävissä välisasemilla ja päämäärässä. Edellä olevat avut puuttuvat siviilikuljettajalta. Tältä osin esityksessä on virheellinen käsitys siitä, etteikö vankeinhoitolaitoksen valvontahenkilöstöön kuuluva vankiauton kuljettaja suorittaisi myös vartiointitehtäviä.

Vartiointi

Työryhmän mietinnössä lähdetään siitä, että vankeinhoidon vastuulla olevan kuljetuksen vartiointin hoitaisivat edelleen vankeinhoitovirkamiehet. Tämä on järkevää. Sen sijaan mietinnössä esitetään, että oikeuspaikalla vartiointin voisi hoitaa tuomioistuimen turvallisuudesta vastaava henkilöstö tai jopa ulkopuolelta vuokrattavat vartiointiliikkeen vartijat. Vantaan vankila suhtautuu epäillen tällaisen järjestelyn toimivuuteen erityisesti turvallisuuden ja taloudellisuuden osalta.

Käyntiosoite
Vantaan vankila
Siltaniitynkuja 2
01260 Vantaa

Postiosoite
PL 160
01261

Puhelin
010 36 82400

Telekopio
010 36 82499

Sähköpostiosoite
vantaa.vhl@om.fi

Lähettilä: Jouko Pietila/Helsinki_V/ESRA/RISE/MIN/O_M
Vastaanottaja: Katariina Niemi/Alke/ESRA/RISE/MIN/O_M@O_M

Etelä-Suomen rikosseuraamusalue
Aluekeskus
Saap. 10.8.2010
DNO 34/1020/10

Päivämäärä: 10. Elokuu 2010 11:14

Aihe: VI:VI:Lausuntopyyntö vanginkuljetuslainsäädännön uudistamisesta

Hei,
Helsingin vankilalla on sen verran lausuttavaa, että tapaamiset ja tavaran vastaanotto kuljetuksen ollessa keskeytyneenä pitäisi olla pääsääntöisesti kiellettyä. Käräjäreissut ym. ovat merkittävät huumereitti vankilaan juuri tuosta syystä. Lisäksi pitäisi harkita, tulisiko vanginkuljetusajoneuvoilla olla oikeus vanginkuljetustehtävissä turvallisuussyistä pysäköidä ns. luvattomilla paikoilla ja pitäisikö ajoneuvoilla olla tietyissä tilanteissa oikeus saada hälytysajoneuvostatus.
Terv. Jouko Pietilä

Aihe: Lausuntopyyntö vanginkuljetuslainsäädännön uudistamisesta

Liitteenä lausuntopyyntö esitysluonnoksesta vanginkuljetuslainsäädännön uudistamiseksi.

Ystävällisin terveisin,

Katariina Niemi
Notaari
Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus
PL 6, Ristikkokatu 6 A, 00581 Helsinki
Email: katariina.niemi@om.fi
Puh. 010 368 1112 / GSM 050-442 0910
Faksi 010 368 1119

Liitteet:

lausuntopyynto2.pdf

luonnos.pdf

LausuntopyyntoESRA.pdf

1. 1912-1913
2. 1914-1915
3. 1916-1917
4. 1918-1919